

Broj radnih sati i njihova raspodjela, kako kod ribolovnih grupa, tako i u radionicama, magazinima i kancelariji se određuje prema karakteru rada i raspoređuje se prema naredenju upravitelja zadruge.

RUKOVANJE SA RIBOLOVNIM INVENTAROM

Kada ribolovna grupa odlazi na rad, njihov rukovodilac preuzima od magazinera zadruge sav neophodni ribolovni inventar uz pismenu potvrdu. Nakon svršetka ribolova on ga vraća u magazin. Za svaki izgubljeni ili oštećeni predmet rukovodilac mora podnijeti pismeni izvještaj potpisan od dvojice članova njegove ribolovne grupe. Tu treba da se opravda kako je došlo do gubitka ili štete. Ako je oštećenje došlo radi nemara, ili neispunjavanja naredenja od strane pojedinaca ribara, onda takvi u cijelosti odgovaraju za tu štetu, a u koliko se ne može otkriti krivca odgovara cijela grupa. U pogledu čuvanja ribolovnog inventara naročito se mnogo traži od rukovodioca ribolovne grupe koji mora stalno bditi, da se sa materijalom brižno i pažljivo postupa, da se mreže isperu, čamci drže u redu i sl.

NAČIN RASPODJELE DOHODKA MEĐU ZADRUGARE

Na kraju svake godine zadruga sastavlja svoju bilancu, na temelju aktive i pasive zadruge. Čisti prihod, koji se dobije ako se od bruto prihoda odbiju cjelokupni materijalni troškovi, kao i svote potrebne za amortizaciju pokretnog i nepokretnog inventara zadruge — predstavlja čistu zaradu zadrugara. Veći dio toga čistog prihoda (60—90%) se raspodjeljuje među zadrugare kao nagrada za rad prema uložnim radnim danima, a manji dio (10—40%) daje se u fondove zadruge. Prema najnovijim pravilima ribarskih radnih zadruga sastavljenim od strane Bugarske ribarske centrale u Sofiji, čisti prihod se dijeli tako da 90% ide za isplaćivanje rada zadrugara, a 10% se ulaže u fondove. Međutim u dosadašnjoj praksi zadruga taj je procenat varirao i razlikovao se kod pojedinih zadruga, tako na pr. ribarska zadruga »Primorec« u Varni ulaže u fondove 33% čistoga prihoda.

Suma određena za fondove raspoređuje se u fondove raznog karaktera među kojima je najvažniji rezervni fond, zatim fond za neplodne godine, fond za socijalno potpomaganje članova u slučaju nesreće, bolesti, starosti ili smrti, fond za naplatu dividenda prema broju uložnih poslovnih udjela u zadrugu, i dr. Rezervni fond služi za pokrivanje gubitaka zadruge. U slučaju da su gubici veći, oni se mogu namiriti iz ostalih fondova.

Naplaćivanje rada članovima zadruge vrši se prema uložnim radnim danima i vrsti rada koju pojedinac obavlja. U tu svrhu postoji kategorizacija ribara. Tako na pr. kod ribarske zadruge »Primorec« u Varni ribari su raspodijeljeni u 7 kategorija i to:

1. Glavni rukovodilac ribolova (glaven kapitan),
2. Rukovodioci ribolovnih grupa (kapitani),
3. Pomoćnici rib. grupa (pomoćnik kapitan),
4. Ribari zadrugari, koji su vješti popravku mreža,
5. Ribari zadrugari, koji su djelomično vješti popr. mreža,
6. Ribari zadrugari, koji ne znaju popravljati mreže,
7. Kuhari i ostali pomoćni radnici.

Prema tim kategorijama se određuje i visina naplate rada, tako da »glaven kapitan« dobiva najveću svotu, a ostali srazmjerno manje prema vrsti rada.

Kod ribarske zadruge u Burgasu međutim naplaćivanje rada nije kategorisano, nego svi dobivaju jednako prema radnim danima počevši od glavnog rukovodioca ribolova, pa do posljednjeg ribara.

(Predsjednik zadruge je na postavljenu primjedbu to protumačio time, da je većina ribara njihove zadruge svršila ribarsku školu u Sozopolu i prema tome su jednakih kvalifikacija, te da se rad izjednačuje na taj način, što dok rukovodioci ulažu više odgovornosti i umještosti, dotle ostali više teškog fizičkog rada.)

Tokom godine isplaćuju se zadrugarima redovne akontacije potrebne za namirenje najosnovnijih životnih potreba njihovih obitelji. Visina tih akontacija isplaćuje se prema normama izrađenim od strane upravnog odbora i odobrenih od godišnje skupštine svih članova zadruge.

Ing IDA BABUDER

O ribarskom gospodarstvu Ohridskog jezera

Među raznim granama ribarskog gospodarstva, mora, rijeka i ribnjaka, jezera zauzimaju posebno mjesto. Po stepenu ribarskog gospodarstva, kako kaže Čerfas jezero predstavlja prelazni stupanj među morem i rijekama s jedne i ribnjacima s druge strane.

U jezeru je teže regulirati fizičko-kemijske i biološke procese, nego u ribnjacima, ali lakše, nego u rijekama, jer je jezerska voda više izolirana; lakše, nego u morima, jer je manje površine. Jezero je tako za ribarsko gospodarstvo najprikladniji prirodan objekt slatke vode, naročito ako se još odlikuje prirodnim bogatstvom riba. Jedno od takovih jezera u našoj državi je Ohridsko jezero na području NR Makedonije. Okruženo sa zapada i istoka visokim planinama, Ohridsko jezero (oko 270 km² površine) poznato je po svojoj ljepoti. Ima bistre, plave i duboke vode (265 m najveća dubina) temperature minimalne zimi od 7° C, a ljeti maksimalne i preko 21° C (24. rujna 1946. 21,5° C).

Ohridsko jezero krije u sebi bezbroj osebujnih živih organizama. Među tim različitim sitnim svijetom nalazi se i osebujna riblja fauna, od koje je najznačajnija ple-

menita riba, na daleko poznata ohridska pastrmka. U svojem ukusnom mesu daje vrlo dragocjene tvari, bjelančevine i masti i zato ima osnovno značenje za ribarsko gospodarstvo Ohridskog jezera, uz jegulju, belvicu i plašicu.

Premda je ribolov na Ohridskom jezeru još primitivan i daleko od mehanizacije lova, a pogotovo dubinskog lova, ipak daje godišnje ulova više od 200.000 kg. Prema statistici uzetoj iz ohridske ribarnice bio je ulov za god. 1945. cca 113.500 kg, a za 1946. cca 193.400 kg ne uzevši u obzir stručki okrug i albansku obalu.

Da se poveća prinos lova poribljavanjem jezera, izgrađeno je mrijestilište u Hidrobiološkoj stanici na Ohridskom jezeru. Dobivanje oplodene ikre pastrmke započelo je 1935. god. Zimi 1936. god. uspjelo je da se u mrijestilištu uzgoji 1,5 mil. mlađa, a zimi 1937. god. četiri milijuna. Taj broj dosegnuo je 1946. god. do 7,5 mil. u zimskoj sezoni (januar, februar, mart), a u ljetnoj 370.000 (juni, juli).

Mrijestilište u Hidrobiološkoj stanici sastoji se od dvije prostorije kroz koje cijevima cirkulira svježa, hladna, izvorna voda bogata kisikom, koja je pogodna za

razvoj pastrmne ikre. Voda ulazi u kalifornijske i američanske inkubatore ili ležnice. U kalifornijskim inkubatorima uzgaja se 10.000 do 12.000 ikre na jednom situ, a u američanskom oko 360.000 ikre. Američanski inkubator za razliku od kalifornijskog ima 4 odjeljka. U jedan prazni odjeljak teče voda, a u svakom od ostala tri odjeljka nalaze se po 10 sita sa 12.000 ikre. Tako se može staviti preko dva milijuna ikre u inkubatore. U koliko ne stane u inkubatore samog mrijestilišta, stavlja se ikra i u pomoćne inkubatore izvan mrijestilišta u manje i veće bazene. Ikra se dobiva i oplođuje na onim mjestima jezerske obale, gdje ribari najviše love pastrmke, a to je obično u ono vrijeme kad je njeno mriješćenje u punom jeku.

Prema podacima, koje sam dobila od ribara sa Ohridskog jezera, pastrmka se mrijesti kod Sv. Nauma, ribarskog mjesta na istočnoj obali jezera već početkom novembra, a početkom decembra i na ostalim mjestima jezera, no ponajviše kod ribarskog sela Peštana na istočnoj obali. Mriješćenje je tada manje više pojedinačno, a oko 25. decembra u većim grupama. Tada zapravo počinje prava sezona mriješćenja pastrmke. Mriješćenje traje do sredine aprila. Kraj ribarskog sela Piskupati na albanskoj obali Ohridskog jezera pastrmka mrijesti kasnije, od početka januara sve do jula.

Osim ovih spomenutih mjesta pastrmka mrijesti i na drugim mjestima jezera, ali mi ti podaci nisu poznati. Koliko mi je poznato, ribari najviše love pastrmke u Ohridskom zaljevu, Strugi i Podgradecu, te ribarskim selima Peštanima, Trpejci, Piskupati, Linu, Radodži i Kalištu.

Premda bi bilo potrebno, da se iz svih mjesta Ohridskog jezera sakuplja ikra na mrijestilište Hidrobiološke stanice, sakuplja se za sada samo na Makedonskoj obali. Međutim, nadamo se, da će u skoroj budućnosti tu biti zajednički rad, kojim će se toliko uspjeti, da će se na albanskoj obali izgraditi mrijestilište.

Prisustvovala sam puštanju pastrvica u jezero, koje se tamo vrši na ovaj način: ribice koje se prenesu u jezero u naročitim posudama, puštaju se postepeno na otvorenoj površini vode, nad dubinom od 30 do 40 m.

Ribice puštene u jezero su nejake, a izložene najvećim opasnostima, kako od strane prirodnih elemenata jezera, naročito jakih valova i strujanja, tako i od strane živih organizama, pa i veće pastrmke. Zato one doživljavaju veliku smrtnost. Općenito je poznato, da je mlađ izložen ugibanju već od stadija ličinke. Iz podataka ribarske literature vidi se da od 100.000 jajašca naraste do gospodarski važne ribe tek 12 do 45 komada. Iz ribarstva Kaspijskog mora poznati su još izrazitiji primjeri. Od već formiranih ribica ugiba 90 posto, a ostaje samo 10 posto. (Po Nikoljskom).

Da se bar donekle izbjegne opasnosti velikog ugibanja mlađa, savremena ribarska nauka nastoji da tome preduzretno na taj način, da se mlađ, dok ne izgubi posve žumančastu kesu, već je potroši na jednu trećinu ili četvrtinu prirodne veličine, premješta u uzgojne jarke, veće manje bazene. Tu se mlađ hrani prema mogućnostima sa prirodnom hranom a ako nje nema, onda sa umjetnom hranom, najčešće sa sirovom slezenom. Kad ribice, tako uzgajane barem tri do četiri nedjelje, dostignu veličinu od 3 do 4 cm, puštaju se u slobodnu vodu. Pošto su već priviknute na uzimanje hrane, one se lakše snađu u prirodnoj vodi i otpornije su.

Uzgoj ribica mogao bi se na spomenuti način sprovesti i na Ohridskom jezeru. Oko Hidrobiološke stanice

ima mnogo izvora, čiji bi se potoci mogli urediti za uzgojne jarke, dubine oko 10 cm, sa sitnim pijeskom po dnu, sa dosta biljaka i nejednolikim tokom vode. Te bi ribice našle tamo uz zooplanktonsku hranu (sitne životinje koje lebde u vodi, većinom sitni račići) koja bi se donosila sa jezera i hrane iz samoga jarka. Zooplanktona ima u Ohridskom jezeru na dubini oko 50 m u tolikoj količini, da je »plankton kao vino gust i crven« kako kažu ribari (crvena boja potiče od sitnih račića). Zooplanktonske mreže za hvatanje planktona mogu se već danas nabaviti, da se tako izbjegne upotrebljavanju umjetne hrane.

Osim u uzgojnom jarku ribice se mogu staviti u bazene, manje i veće, koji su već izgrađeni kraj Hidrobiološke stanice. Mogu se držati na samom jezeru u plivajućim sitima. Takovo uzgajanje mlađa pastrmke vršio je sa uspjehom prof. Plančić u ribogojništu Brušani kod Gospića.

Tako bi se povisio kvalitet rada mrijestilišta, jer bi sam zadatak mrijestilišta u nasađivanju mlađa bio postavljen na sigurnijoj osnovi. Svakako je važno, da ribice puštene u jezero budu sposobnije za sve ekološke prilike jezera, nego da se samo postizava kvantitet, zapravo sa jednom sve većom cifrom, koja je vrlo problematična u svom konačnom rezultatu, kojega ona stvarno daje u ribarskom gospodarstvu Ohridskog jezera.

Mrijestilište služi za poribljavanje jezera, a koliko je ono doprinijelo u podizanju populacije pastrmke Ohridskog jezera teško je reći, dok se bar približno ne zna za broj mlađa, koji preživi u jezeru i razvija se u gospodarski vrijednu ribu. Statistika za pastrmku za god. 1946. stvarno je veća (oko 75.000 kg) od one u 1945. godini (oko 42.000 kg), ali je 1946. godine bilo i veće količine ribolovnog materijala, a i sam rad ribara bio je intenzivniji, što se vidi iz ulova i drugih vrsta riba. Tako je ulov plašice (*Alburnus alburnus scorancia*), prema statistici za god. 1946. bio veći (cca 85.500 kg) od ulova (cca 36.000 kg) u 1945. godini. Ovo povećanje ulova vidi se iz statistike i za jegulju, klena, šarana skobusta i mrenu, dakle za ribe kojima se jezero ne poribljava. Samo kod belvice bilo je ulov za 1946. god. manji (cca 3050 kg) od ulova (cca 8500 kg) u 1945. godini. Belvica (*Trutta ohridana*) je isto pastrmka ali druge vrste od one pastrmke (*Trutta balcanica*), kojom se jezero poribljava. Možda bi i ulov pastrmke bio manji, da nije bilo poribljavanja sa strane Hidrobiološke stanice. Trebalo bi, prema mogućnosti, razjasniti razlog manjeg ulova belvice, i utvrditi, kako je sa ulovom belvice na albanskoj obali. Možda su tome uzrok kakve migracije belvica uslijed jakih kiša koje su bile ove godine i koje su zamutile vodu sa materijalom nanijetim rijekama i potocima. Svakako je ulov belvice u 1946. godini jedan problem, kojim će se možda postaviti i potreba poribljavanja jezera i sa belvicom.

Osim ovoga pitanja sa belvicom ima još mnogo pitanja u ribarskom gospodarstvu Ohridskog jezera koja treba ispitivati.

Postavljanjem tako praktičnog ribarskog gospodarstva Ohridskog jezera na čvrstu osnovu, naročito u vezi sa biološkim proučavanjem jezera i sve većeg usavršavanja kod uzgajanja mlađa postići će se onaj rezultat, kojemu se teži u sadašnjem ribarskom gospodarstvu: omogućiti pojačanje intenziteta ulova i tako omogućiti ishranu i najbolje ribe za šire narodne mase.

LJUBICA KOSTIĆ

O NOVOJ STRUČNOJ SOVJETSKOJ KNJIZI »PRERAĐIVANJE RIBA« OD N. T. BEREZINA

U bogatoj stručnoj literaturi Sovjetskog Saveza nalazimo veći broj knjiga, koje su za ribarstvo od veoma velike važnosti i bez kojih se ne bi moglo ni zamisliti ogroman napredak sovjetske ribarske privrede. U tom nizu istaknutih djela treba spomenuti udžbenike Soldatova »Ribe i ribarska privreda« te »Privredna ihtiologija«, koje su izašle između 1934. i 1938. god., zatim djelo E. K. Švorova »Osnove opće ihtiologije« izdane g. 1940. Međutim napredak nauke i privrede u Sovjetskom Savezu razvija se takvim brzim korakom, da se već i ta djela tamo smatraju nepotpunim i donekle zastarjelim. Pa i novija djela kao na pr. »Biologija riba« od G. B. Nikoljskog, koja je izašla g. 1946. podvrgavaju se strogoj ocjeni sa širokim i ostrim pogledom naučnih kritičara, koji traže za ribarsku nauku i ribarsku privredu sve savršenija djela i sve bolje priručnike i udžbenike. Nama su u Jugoslaviji do oslobođenja bile ove knjige teško ili nikako pristupačne, a danas ih zbog velike »gladi za knjigom« također ne možemo lako dobiti. Biti će — da usput ovom prilikom spomenemo — neophodno potrebno, organizirati zajedničku nabavu stručne literature za potrebe ribarskih stručnjaka u FNRJ.

Kao plod nastojanja, da se ribarskoj privredi pruži opet jedna dobra stručna knjiga i stručnim kadrovima stvarno koristan udžbenik, pojavilo se u Moskvi godine 1946. treće ispravljeno i nadopunjeno izdanje djela N. T. Berezina »Prerađivanje ribe«. (Naslov originala »Promislavaja obrabotka ribi«. Izdanje Piščepromizdata, Moskva, 1946.)

Pisac u predgovoru ovom izdanju ističe, da je umetnuo dva nova poglavlja: Proizvodnja ribljih koncentrata te Mehanizacija ribarskih poduzeća. Osim toga je prerađio, nadopunio i proširio neka druga poglavlja, iz kojih, koje smo gore napomenuli. Naime, prerađivanje riba je u Sovjetskom Savezu toliko uznapredovala i usavršila se u mnogim granama, da je provedena potpuna rekonstrukcija proizvodnje.

Prema tome možemo s pravom smatrati ovo djelo najnovijim i najsavremenijim priručnikom i udžbenikom i zbog toga će biti korisno, da ovdje iznesemo kratak prikaz njegovih sadržaja.

Cijeli sadržaj je podijeljen na 16 poglavlja:

I. Sol.

Od 207 stranica, koliko zaprema cijela knjiga, posvećeno je poglavlju o soli 8 stranica. Opisana je sol koja se upotrebljava za prerađivanje ribe, kao i njezin sastav i netopivi ostatak, zatim vlaga u soli, kemijske oznake i norme kakvoće, bakterijske nečistoće i mjere za poboljšanje soli i klasifikacija soli za ribarske svrhe. Opisana su i pravila sanitarno-tehničke naravi za prevoz i čuvanje soli.

II. Tehnika dopreme ribe od vode do tvornice.

III. Istovar ribe i mehanizacija prerađivačkih poduzeća.

Na 10 stranica nalazimo u tom poglavlju opisane razne načine istovara žive i mrtve ribe ručnim i mašinskim sredstvima. Sa slikama, odnosno nacrtima prikazani su pojedini uređaji. Tu nalazimo opisan i novi način upotrebe električne struje za olakšanje rukovanja s ribom. U Astrahanu na tamošnjem ribarskom kombinatu prigodom istovara žive ribe iz brodova, postavljaju na dva protivna kraja skladišta dvije elektrode. Tada puštaju struju i ova omamljuje ribu, koja najprije u jednom dijelu sekunde počne silno da se trza, a zatim zamre. Ovako omamljenu ribu lako je istovariti. Zanimljivo je da su u tom poglavlju navedene i norme za rad kod ručnog istovara kao i kod mašinskog.

IV. Primanje ribe za prerađivanje.
Tu su opisane promjene u mesu ribe nakon usmrćivanja, zatim pregled i kakvoća ribe, razvrstavanje, pranje itd.

V. Proizvodnja ohlađene ribe.

Opisana su razna svojstva leda u raznim okolnim temperaturama i u raznim količinama (dozama); značaj drobljenog leda razne krupnoće; priprema leda i ubijanje ribe prije prerađivanja; priprema posuda i sanduka (tare), vaganje ribe, slaganje ribe u ledu i otprema ribe u ohlađenom stanju, kao i nova tehnika ohlađivanja.

VI. Zamrzavanje ribe ledoslanom smjesom.

Opširno su opisana svojstva ledoslane smjese i norme potroška soli i leda te smanjenja težine ribe za razne vrste riba, na pr. za smuđa, šarana, soma, štuku, deveriku, bolena; zatim mokri i suhi način zamrzavanja, novi načini aparata za zamrzavanje i konačno sanitarno-tehnički propisi za zamrzavanje.

VII. Čišćenje i rezanje ribe prije soljenja.

VIII. Skupljanje i konzerviranje otpadaka ribe.

IX. Soljenje ribe.

Opisan je tok i djelovanje soljenja, a zatim faktori koji utječu na brzinu usoljivanja; doziranje soli, elementi bakteriologije soljenja, sazrijevanje masne soljene ribe, razni načini soljenja, temperaturni uslovi soljenja, receptura i razne upute, tablice i podaci, kao i sanitarno-tehnički propisi za ovaj rad. Ovo poglavlje obuhvaća 43 stranice, te je zaista iscrpivo obrađeno.

X. Proizvodnja sušene ribe.

Prerađivanje ribe u slano-sušenu i prijesno-sušenu.

XI. Proizvodnja ribljih koncentrata.

XII. Dimljenje ribe.

I ovo poglavlje je, kao veoma važno, obrađeno opširnije i s obiljem podataka na 27 stranica.

XIII. Proizvodnja balika.

Balik je riba prerađena na naročiti način od određenih vrsta najbolje kvalitete. Ponajviše se za taj način prerađivanja uzimaju ribe iz porodice lososa i jesetre.

XIV. Proizvodnja od ikre.

Ikra se upotrebljava za proizvodnju veoma hranljivih pa i ljekovitih proizvoda visoke kvalitete. Istaknut je vitamin A i D te lecitin, koji se nalaze u proizvodima od ikre. Opisana je proizvodnja, pakovanje, čuvanje, sanitarno-tehnički propisi itd.

XV. Tara.

Pod tim nazivom opisane su posude, sanduci, bačve (barila), kutije, kao i drugi materijali u upotrebi za čuvanje i pakovanje ribe.

XVI. Slaganje ribe (pakovanje).

Ovo važno poglavlje sadrži opis postupka sa slanom ribom prigodom pakovanja i slaganja u bačve, sanduke itd. Posebno su istaknuti uslovi čuvanja prerađene ribe, a također opisani su štetnici (muhe i slični) te navedeni sanitarno tehnički propisi.

Iz prikaza sadržaja vidi se, kako je obuhvaćen sav materijal, a čitajući i proučavajući knjigu, možemo se uvjeriti kako je uspješno izneseno i razjašnjeno sve ono, što je neophodno znati svakom naprednom ribaru, rukovodiocu i stručnom radniku zaposlenom u toj struci.

Stoga bi bilo i za razvoj našeg ribarstva korisno, da se ova knjiga što prije bilo u cijelosti prevede na naš jezik, bilo prevede i prilagodi u nekim dijelovima našim prilikama i uslovima, odnosno našim ribama i našim potrebama prerade.

Z. T.

FARME ZA UZGOJ PATAKA I GUSAKA NA RIBNJACIMA I JEZERIMA

U Sovjetskom Savezu nauka služi narodu, a narod se služi naukom. U hiljadama slučajeva, u svim granama privrede i života, sovjetski su narodi uspjeli pomoću naučnih radnika da u velikom razmjeru povećaju proizvodnju i da olakšaju i uljepšaju svoj život. Takav jedan primjer pružaju ribnjaci i jezera u Sovjetskom Savezu, na kojima se u masama uzgajaju patke i guske. Ovaj način pojačanog iskorištavanja ribolovnih vodenih površina sve se više razvija.

ZADRUGARSTVO

Važnost podataka o ribarskim zadrugama

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva Narodne Republike Hrvatske, Odjel za stočarstvo, prikuplja podatke o stanju i radu ribarskih zadruga u Hrvatskoj. Radi što manjeg opterećenja, kako samih zadruga tako i kotarskih NO-a, traže se najosnovniji podaci svaka tri mjeseca. Ti podaci imaju poslužiti kao temelj upravljanja i gospodarenja na nizinskim ribolovnim vodama. Izgleda, da značenje tih podataka nije do sada ispravno shvaćeno od strane mnogih ribarskih zadruga tako, da neke od njih uopće nisu dostavljale, a neke su (tek da bi udovoljile formi) dostavile pogrešne podatke. Ovako aljkavo udovoljavanje ribarskih zadruga na postavljeni zahtjev, vjerojatno je proizašlo iz nerazumijevanja svrhe kojoj podaci imaju poslužiti. Da bi ribarske zadruge pravilno shvatile važnost spomenutih podataka, da bi davale redovite i tačne podatke te i samim time pomogle ubrzati podizanje našeg ribarstva na opće i svoje dobro, u najkraćim će se crtama osvrnuti na potrebu i važnost prikupljanja tih podataka.

Kao u svakoj drugoj privrednoj grani, tako se i u ribarstvu mora imati pregled nad proizvodnim sredstvima i nad učinkom rada, da bi se moglo pravilno rukovoditi. Potrebno je znati barem osnovno, a to je: koliko se ribolovnom površinom raspolaže, koliki broj ribara je na toj površini zaposlen, sa kolikim brojem i kakovim vrstama ribarskog alata se radi, te koliko i koje vrste riba se lovi.

U Sjevero Kazahstanskoj oblasti postoji veliki broj stepskih jezera. Kolhozi Sjever. Kazahstana organiziraju na tim jezerima farme za uzgoj gusaka i pataka. Proizvode se velike količine mesa i jaja, dok su ranije ta jezera davala samo stanovite količine ribe. Proizvodnja ribe i vodene (plovne) peradi, međusobno se nadopunjuje i zajednički može da daje na nekim ribnjacima i jezerima daleko veću proizvodnju, nego sam ribolov za sebe.

IZ LISTA »KOLHOZNOJE PROIZVODSTVO«

»Kolhoznoje proizvodstvo« je i po bogatosti i po raznoličnom sadržaju, kao i po opremi, slikama i papiru, te višebojnom omotu, veoma dobar i lijep list. Koristan je za zemljoradnike, a donosi također katkada i stručne članke iz ribarske struke. U broju 7. za g. 1946. objavljen je članak prof. V. Movčana »Kako ćemo dobiti 20 centnera*) ribe sa hektara vodne površine«. Izneseni su primjeri i mnogo veće proizvodnje na pr. kolhoz »Sovjetski div« postigao je u jednom vegetacionom periodu i 39 centnera ribe po hektaru. Naročita važnost je u članku postavljena na Planktonske jame, koje se oko ribnjaka kopaju u cilju stvaranja prirodne hrane za ribe.

»Kolhoznoje proizvodstvo« može se u FNR Jugoslaviji naručiti kod svih knjižara, koje su ovlaštene na primanje pretplate za sovjetske listove.

*) 1 centner = 61.72 kg.

Podaci o ribarskim zadrugama i ribolovu će u prvom redu poslužiti za usporedbu ribarske grane sa drugim granama naše privrede, a posebno za usporedbu zadrugnog sektora sa ostalim sektorima unutar ribarske grane. S obzirom na mjesto koje će ribarstvo uopće zauzeti, a zadrugarstvo unutar njega, posvetit će im se i odgovarajuća pažnja. U vezi posljednjeg prvenstveno dolazi u obzir izrada, nabava i raspodjela potrebnog materijala, motora za čamce, te dodjela zajmova. No u dogledno vrijeme će doći na red nabava i izrada specijalnih prevoznih sredstava za svježiju ribu, izgradnja modernih ribarnica, podizanje industrije za preradu ribe, podizanje stručnog ribarskog kadra i dr.; što će sve u veliko djelovati na razvoj ribarstva, kao i osigurati sigurniji dohodak ribarima.

Na temelju podataka će se vrlo lagano moći zaključiti kakova je ribarsko gospodarska vrijednost pojedine vode. To će poslužiti kao temelj za poduzimanje potrebnih gospodarskih mjera u svrhu unapređenja ribarstva, kao što su izvjesne melioracije, podizanje i uređenje mrijestilišta, nasadivanje plemenite ribe, nasadivanje i pomaganje širenja i razvitka vrijednijih vrsta, a tamnjenje loših i nepoželjnih vrsta ribe i dr.

Pored toga će podaci dati sliku stanja pojedinih ribarskih područja. Vidjet će se rad pojedinih ribarskih zadruga, njihovi uspjesi i neuspjesi, teškoće na koje pri

radu nailaze, eventualne greške i dr., pa će se moći slabije potpomoći te dati upute za uspješniji rad i ispravljanje grešaka, odnosno one bolje istaknuti za primjer drugima.

Da bi podaci mogli stvarno služiti namijenjenoj svrsi moraju biti točni i savjesno ispunjeni. Svaka greška, a pogotovo laž se osvećuje. Tko pak nije u stanju objelodaniti istinu o sebi i pred javnošću, imaće sigurno nekakvih razloga da ju krije i taji. A, što se mora kriti i tajiti? — To je svakome jasno!

Uvidjevši prednje ne bi ni jedna ribarska zadruga smjela ostati postrance, nego bi redovito dala podatke koje se od nje traži.

E. KAPAC

ZAKONI I PROPISI

OBJAVLJIVANJE ZAKONA I PROPISA IZ PODRUČJA RIBARSTVA

U trećem broju našeg lista za g. 1946. štampana su rješenja Ministarstva poljoprivrede i stočarstva NR Bosne i Hercegovine o uređenju ribolova i zaštiti riba u g. 1947. Ova su rješenja štampana sa nešto skraćanim tekstom, a isto tako u tom broju je u izvatku štampano rješenje Ministarstva poljoprivrede i šumarstva NR Slovenije o zaštitnim propisima za ribe.

Naš list će i nadalje, prema potrebi, donositi ovakve i slične propise. Štampanje propisa iz raznih Narodnih republika potrebno je stoga, što ribarski stručnjaci, rukovodioci i ribari iz cijele FNRJ trebaju upoznati ne samo stanje i prilike, nego i zakone i propise iz područja ribarstva Jugoslavije. Na taj način mogu dobiti sliku i pregled ribarstva u svim krajevima. Bez ovakvog pregleda i potpune slike, ne može biti ni širih pogleda (perspektiva) na problematiku našeg ribarstva, a niti olakšanja i pomoći ili uputa u svakidanjem radu.

Rješenja odnosno propisi o uređenju ribarstva i ribolova obično se izdaju jednom godišnje, te izlaze većinom u službenim listovima odnosno Narodne republike. Zbog toga nije nikako moguće ribarskim stručnjacima i zainteresiranim ribarima pratiti ovakve propise, njima se upoznati i po mogućnosti i potrebi njima se poslužiti i okonistiti za primjenu u vlastitom djelokrugu. Iz tih razloga je potrebno da rukovodioci zaposleni u ribarskoj struci, šalju našem uredništvu i u buduće sve zakone, rješenja i propise iz ribarstva. Naš list će ih štampati, prema potrebi i sadržaju, bilo u cijelosti, bilo u izvatku ili skraćenom obliku. Posebno ćemo iznositi prikaze i tumačenja propisa, smatrajući to korisnim sredstvom za unapređenje ribarstva.

ISKORIŠTAVANJE RIBOLOVNIH VODA U NR HRVATSKOJ

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva NR Hrvatske izdalo je pod Br. 880 od 7. I. 1947. okružnicu sa slijedećim sadržajem:

Iskorištavanje ribolovnih voda u 1947. godini regulat će se na slijedeći način:

I.

PRIVREDNO ISKORIŠTAVANJE VODA

Vode, koje se nalaze u privrednom iskorištavanju profesionalnih i privremenih ribara organiziranih u ribarske zadruge, izdaju se u zakup tim zadrugama na rok do 31. prosinca 1950. godine. Zakupni ugovor se sastavlja prema priloženom obrascu. Visina zakupnine koja ima da se uplati za stanovitu godinu, određuje se svake godine prema odnosu svih ekonomskih faktora koji određuju rentabilitet ribolova (cijena riba, ribarskog alata i pribora, odnos cijene ribe prema ostalim živčanim namirnicama i odjevnih predmeta). U istoj

TUMAČENJE O ZADRUGAMA U POGLEDU NADLEŽNOSTI

Zbog nepravilnog primjenjivanja čl. 31. osnovnog zakona o zadrugama u pogledu nadležnosti prema vrstama zadruga, dao je Privredni savjet FNRJ zadruga tumačenje po tom pitanju:

Prema tome tumačenju spadaju u nadležnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva sve zemljoradničke zadruge, koje se bave zajedničkom proizvodnjom i preradom, pa ova-mo spadaju i ribarske proizvađačke zadruge.

Naprotiv zemljoradničke nabavno-prodajne i gradske potrošačke zadruge spadaju u nadležnost Ministarstva trgovine. Zanatske proizvađačke i prerađivačke zadruge spadaju u nadležnost Ministarstva industrije, a stambene zadruge spadaju u nadležnost ministarstva građevina.

mjeri kod određivanja visine zakupnine za pojedinu godinu, uzimat će se u obzir obim primljenih i izvršenih obaveza iz gospodarskog plana u protekloj godini. Ako su ribarske zadruge za dozvolu udičarenja na svojem rajonu dobivale od udičarskih društava izvjesnu odštetu, potrebno je u tom razmjeru sniziti zakupninu. Na osnovu toga kotarski NO predložiti će svake godine do 1. januara visinu zakupnine za pojedine površine (prema zakupnim ugovorima), i nakon što to odobri Ministarstvo poljoprivrede priključuje se zakupnim ugovorima i postaje obvezatna za ribarsku zadrugu.

Ribarske iskaznice: Pravo ribolova na zakupnom objektu imaju ribari koji su u posjedu ribarske iskaznice. Ribarske iskaznice izdaju kotarski NO-i. U samoj iskaznici na određenom mjestu ribarska zadruga upisuje ribolovnu dozvolu za svoje zakupne vode, gdje naznačuje sa kojim ribolovnim alatom može pojedini član loviti.

Cijena ribarske iskaznice iznosi 20 dinara. U tom slučaju ne naplaćuje se ribarima ništa više, jer zadruga za iskorištavanje voda koje ima u zakupu plaća paušalno svotu-zakupninu.

Ako se na pojedinim vodama sposobnim za privredno iskorištavanje ribari još nisu organizirali u ribarsku zadrugu, određenu rubriku za ribarsku dozvolu upisuje kotarski NO.

Osim 20 dinara za ribarsku iskaznicu u tom slučaju se naplaćuje ribarima i ribolovna dozvola. Visina naplate tih dozvola naplaćuje se, dok ne bude drugačije određeno prema uputstvima za uređenje ribolova u god. 1946. br. 1209-46. i to:

1. za lov sa velikim alatom (alov, laptaš) Din 1000;
2. za lov sa malim alatom (struk, vrške, kece) Din 500.

Nastojanje Narodnih vlasti treba da bude usmjereno, da se svi još do sada neorganizovani ribari, organizuju u samostalne ribarske zadruge (ako za to ima realnih uslova) ili se priključe najbližoj ribarskoj zadrugi.

Svaki ribar kojem se izda ribarska iskaznica mora biti upisan u Ribarsku maticu.

II.

UDIČARSKO ISKORIŠTAVANJE VODA

Vode koje su opredijeljene za udičarsko iskorištavanje (skoro sve visinske vode i nizinske vode manjeg